ការវិភាគ

របស់ព្រះតេជព្រះគុណ ហុក-សាវណ្ណ
ក្រោមប្រធានបទ វាសនាបន្ទាប់ពីសេចក្តីស្លាប់ ។

www.hoksavann.org

ថ្ងៃទី១២ តុលា ២០១១

អំពីវាសនាបន្ទាប់ពីសេចក្តីស្លាប់នេះ មានទស្សនៈផ្សេងៗគ្នា ក្នុងពេលនេះសូមលើកយកតែទស្សនៈពីរមកអធិប្បាយ បន្ទាប់មកសូមលើកយកញាណទស្សនវិជ្ជារបស់ព្រះពុទ្ធសាសនាមកអធិប្បាយពន្យល់អំពីការពិតនៃវាសនា បន្ទាប់ពីសេចក្តីស្លាប់នេះ ។

សស្សតទិដ្ឋិ ជាទស្សនៈមួយដែលយល់ថា សត្វស្លាប់ទៅធ្លាប់កើតជាយ៉ាងណា នៅតែកើតយ៉ាងនោះ ដូចជាធ្លាប់កើតមកជាមនុស្ស ស្លាប់ទៅក៏នៅតែកើតមកជាមនុស្សដដែល ។ ទស្សនៈនេះ កើតចេញពីសាសនាព្រាហ្មណ៍ ដែលយល់ថារូបរាងកាយស្លាប់ទៅ ចំណែកចិត្តវិញ្ញាណឬអាត្ម័នតាមភាសាសំស្ក្រឹត អត្តាជាភាសាបាលី ព្រលឹងជាភាសាខ្មែរ ពុំស្លាប់ទេ ចេញពីរូបរាងកាយដែលស្លាប់ទៅកើតទៀត ប្រៀបដូចផ្ទះដែលត្រូវភ្លើងឆេះ អ្នកម្ចាស់ផ្ទះតែងតែទៅកសាងផ្ទះថ្មីទៀតជាធម្មតា ។ នេះជាទស្សនៈយល់ថា ចិត្តទៀងមិនស្លាប់ទៅតាមរូបរាងកាយឡើយ ។ ព្រះពុទ្ធបានបដិសេធនូវទស្សនៈនេះ ដោយព្រះអង្គបញ្ជាក់ថា បន្ទាប់ពីស្លាប់ទៅ ចិត្តវិញ្ញាណក៏រលត់ទៅជាមួយនឹងរូបដែរ ព្រោះចិត្តវិញ្ញាណកើតមានដោយហេតុបច្ច័យ គឺអាយតនៈខាងក្នុងនិងខាងក្រៅប៉ះគ្នា ទើបកើតមានវិញ្ញាណ មានចក្ខុវិញ្ញាណជាដើម ចុះបើប្រដាប់បង្កើតវិញ្ញាណមានភ្នែកជាដើមស្លាប់ទៅហើយ វិញ្ញាណក៏គ្មានតទៅទៀតឡើយ ។

ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ជាទស្សនៈមួយដែលយល់ថា សត្វស្លាប់ទៅសូន្យពុំកើតទៀត ប្រៀបដូចពួករុក្ខជាតិទាំងឡាយ បើវាងាប់ទៅគ្មានបន្តកំណើតទៀតទេ ។ ទស្សនៈនេះច្រើនចេញមកពីក្រុមវិទ្យាសាស្រ្តខាងសម្ភារនិយម ។ ទស្សនៈនេះព្រះពុទ្ធបានច្រានចេញទៀត ដោយព្រះអង្គលើកយកហេតុបច្ច័យ គឺបើនៅមានអវិជ្ជា តណ្ហា ឧបាទាន និង កម្ម វានឹងមានវិបាកតទៅទៀត ។

ញាណទស្សនវិជ្ជារបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា

នៅក្នុងគម្ពីរសុត្តន្តបិដកពុំនិយាយថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀត ឬពុំកើតទៀតទេ តែព្រះពុទ្ធបានលើកយកមូលដ្ឋានមួយសំខាន់ថា កើតទៀតឬមិនកើតទៀតនោះ វាអាស្រ័យទៅលើហេតុបច្ច័យ បើមនុស្សសត្វណានៅមានអវិជ្ជា តណ្ហា ឧបាទាន កម្ម សត្វនោះនៅបន្តកំណើតតទៅទៀត បើអស់ហេតុបច្ច័យទាំងនេះហើយ នឹងឈប់បន្តកំណើតតទៅទៀត ដូចជាព្រះអរហន្តទាំងឡាយមានព្រះពុទ្ធជាដើម ។ នៅក្នុងបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ និយាយពីហេតុបច្ច័យបង្កើតជាផលបន្តគ្នា គឺអវិជ្ជានាំឲ្យមានសង្ខារ សង្ខារនាំឲ្យមានវិញ្ញាណ រហូតដល់មានជាតិនាំឲ្យមានជរា និងមរណៈ ។ ដើម្បីយល់អំពីបដិសន្ធិចាប់កំណើតតទៅទៀតរបៀបណា បើវិញ្ញាណក្នុងខន្ធ៥ត្រូវរលត់ជាមួយរូបដែរនោះ គួរយល់អំពីខណៈចិត្តបច្ចុប្បន្ន គឺខណៈចិត្តដែលត្រូវបន្តទៅភពមួយទៀតក្រោយពេលមរណភាព ពុំខុសគ្នាពីខណៈចិត្តដែលកើតរលត់ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះទេ ។ បានសេចក្តីថា បើជាកាមាវចរសត្វ មុននឹងដាច់ខ្យល់ស្លាប់ សពតែងតោងយកនិមិត្ត៣ និមិត្តណាមួយគឺកម្ម កម្មនិមិត្ត និងគតិនិមិត្ត និមិត្តណាមួយតាមអំពើដែលខ្លួនកសាង ក៏ទៅកើតតាមយថាកម្មរបស់ខ្លួន ។ គ្មានចិត្តពីកំណើតដែលស្ថិតនៅជានិច្ចឡើយ គឺចិត្តវិញ្ញាណដែលអាចកើតឡើង ក៏ដោយអាស្រ័យភ្នែកត្រចៀកច្រមុះអណ្តាតកាយនិងមនោ ប៉ះអារម្មណ៍ខាងក្រៅ គឺរូបសម្លេងក្លិនរសសម្ផស្ស និងធម្មា (អារម្មណ៍ដែលចិត្តតោង) ទើបកើតចក្ខុវិញ្ញាណ សោតវិញ្ញាណ ឃានវិញ្ញាណ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ កាយវិញ្ញាណ និងមនោវិញ្ញាណ ។ ចុះបើអាយតនៈខាងក្នុងទាំង៦ ដែលស្ថិតនៅក្នុងកាយ ដែលជាប្រដាប់បង្កើតវិញ្ញាណបានត្រូវស្លាប់ តើមានវិញ្ញាណឯណាដែលសល់នៅចេញទៅកើតទៀត   ។   ចិត្តវិញ្ញាណនេះតែងតែកើតរលត់ជានិច្ចទៅតាមអារម្មណ៍ផ្សេងៗក្នុងជីវិតបច្ចុប្បន្ន ។ មនុស្សស្លាប់ គឺការអស់ដង្ហើមចេញចូល អស់ភ្លើងធាតុ អស់វិញ្ញាណគឺលែងដឹងខ្លួន គឺរលាយទាំងរូបរលត់ទាំងនាម គឺវេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ។

បើវិញ្ញាណក្នុងខន្ធ៥នេះមិនទៅកើតទៀតទេ តើអ្វីទៅកើតទៀត ? គម្ពីរអភិធម្មបញ្ជាក់ថា ទោះបីខន្ធ៥បានត្រូវស្លាប់ ប៉ុន្តែកម្មដែលខន្ធចាស់បានកសាង បានក្លាយជាវិបាកសំរាប់បដិសន្ធិទៅភពខាងមុខទៀត ។ មុននឹងស្លាប់ចំពោះកាមាវចរសត្វ បើខាងកុសលឃើញដូចខ្លួនកំពុងធ្វើទានរក្សាសីលនិងអប់រំចិត្ត បុគ្គលនោះស្លាប់ទៅនឹងទៅសោយសុខក្នុងសុគតិភព ។ បើខាងអកុសល ឃើញដូចខ្លួនកំពុងប្រព្រឹត្តអំពើអាក្រក់ផ្សេងៗ មានសម្លាប់គេជាដើម បុគ្គលនោះស្លាប់ទៅ នឹងទៅសោយទុក្ខក្នុងទុក្ខគតិភព ។ បើបុគ្គលចំរើនឲ្យកើតជារូបាវចរជ្ឈាន និងអរូបាវចរជ្ឈាន បើជិតស្លាប់ ឈាននោះមិនដាច់ទេ ស្លាប់ទៅនឹងកើតជាព្រហ្មមានរូប និងព្រហ្មឥតរូប ។ ចំណែកលោកុត្តរចិត្តដល់ថ្នាក់ព្រះអរហន្ត មិនបន្តកំណើតជាថ្មីទៀតទេ ។ ការស្លាប់បន្តកំណើតលោកហៅថា សម្មតិមរណៈ ប្រែថាស្លាប់ដោយសន្មត់ ។ ពាក្យថា បដិសន្ធិមកពីបដិ ប្រែថាឆ្ពោះទៅ សន្ធិប្រែថាត គឺបន្តទៅភពថ្មីទៀត ។ កម្ម ជាធម្មជាតិតាក់តែងភពជាតិ ឯវិបាកជាតួបដិសន្ធិ ។ ផលវិបាក ប្រែថាវិបាករបស់ផល គឺផលរួមគ្នាច្រើនបង្កើតបានជាវិបាក សំរាប់បដិសន្ធិទៅមុខទៀត ។ ពាក្យខ្មែរថា មុននឹងដាច់ខ្យល់ស្លាប់ ចិត្តចាប់បដិសន្ធិមុន ប្រៀបដូចដង្កូវបាក់ខ្នង មុននឹងលែងជើងក្រោយ វាតោងជើងមុខឲ្យជាប់សិន ។ ប្រៀបនេះត្រូវ ប៉ុន្តែកុំយល់ច្រឡំដូចសាសនាព្រាហ្មណ៍ថា មានអាត្ម័នចេញទៅកើតទៀតឡើយ ។ ក្នុងមិលិន្ទបញ្ហាគម្ពីរព្រះពុទ្ធសាសនាបានពន្យល់អំពីខន្ធចាស់ ទាក់ទងទៅខន្ធថ្មី ដោយប្រៀបឧបមាដូចភ្លើងចង្កៀងដែលឆេះពីក្បាលព្រលប់រហូតដល់ភ្លឺ នឹងថាជាភ្លើងចាស់ពីក្បាលព្រលប់ក៏មិនមែន ព្រោះវាឆេះដល់ភ្លឺជាភ្លើងផ្សេង តែថាជាភ្លើងថ្មីសុទ្ធក៏មិនបាន ព្រោះវាឆេះពីភ្លើងក្បាលព្រលប់មក ។ ត្រង់នេះបញ្ជាក់

ថា ខន្ធថ្មីកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យខន្ធចាស់ ដែលរុញច្រានដោយកម្លាំងកម្មឲ្យមានបដិសន្ធិតទៅទៀត ។ ប្រៀបដូចបុគ្គចោលដុំដី ដែលឈប់ហើយ តែចលនាដុំដីចេះតែមានចលនាទៅមុខទៀត ដូចកម្លាំងកម្មដែលបុគ្គលបានកសាង តែងមានថាមពលទៅតោងយកបដិសន្ធិ ។ មួយទៀត ប្រៀបដូចពន្លករុក្ខជាតិ វាដុះអាស្រ័យគ្រាប់ចាស់ ឬប្រៀបដូចជាត្រា និងស្នាមរបស់ត្រា តួត្រាប្រៀបដូចកម្ម ឯស្នាមត្រាប្រៀបដូចតួវិបាកជាតួបដិសន្ធិ ។ តាមវិទ្យាសាស្ត្រពោលថា ស្រីមានគភ៌ គឺស្ត្រីដែលស្បូនមានសុខភាពល្អ និងមានមេរូបញ្ញីនិងឈ្មោលជួបគ្នា បណ្តើរគ្នាចូលទៅក្នុងស្បូន ។ ព្រះពុទ្ធសាសនានិយាយដូច្នេះដែរ តែបន្ថែមកត្តាមួយទៀតលើសវិទ្យាសាស្ត្រ គឺសត្វបានចាប់បដិសន្ធិផង ។ ចំណែកព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាដើម រំលត់ខន្ធបរិនិព្វាន គ្មានបន្តបដិសន្ធិជាថ្មីទៀតឡើយ ព្រោះព្រះអង្គបានកំចាត់បង់អវិជ្ជា តណ្ហា ឧបាទាន និង កម្ម ដែលជាហេតុនាំឲ្យមានខន្ធ៥ចោលអស់ហើយ ។៚

*   *

*